

УТВЪРДИЛ:

РАДОСЛАВ СТОЙЧЕВ

*Областен управител
на Софийска област*

**ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ
НА СОФИЙСКА ОБЛАСТ
ЗА РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И
УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ
2021 – 2030 г.**

м. септември 2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	2
II. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ НА РОМСКАТА ОБЩНОСТ	3
Анализ на състоянието на ромската общност по сектори	5
Жилищни условия.....	5
Образование.....	10
Здравеопазване	12
III. ВИЗИЯ	15
IV. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ	16
V. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ И ХОРИЗОНТАЛНИ АСПЕКТИ ПРИ	
ИЗПЪЛНЕНИЕТО.....	16
Принципи.....	16
Хоризонтални цели	17
Секторни цели	18
VI. ПРИОРИТЕТИ.....	18
1. ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ	18
2. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	22
3. ЗАЕТОСТ.....	25
4. ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ	27
5. ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И АНТИДИСКРИМИНАЦИЯ.....	29
6. КУЛТУРА И МЕДИИ.....	33
VII. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА И СТРУКТУРИ, ИЗПЪЛНЕНИЕ НА	
ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ	35
VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	35

ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ НА СОФИЙСКА ОБЛАСТ ЗА РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ (2021 – 2030)

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Областна стратегия на Софийска област за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), наричана Стратегията, е рамков документ, задаващ насоките за изпълнение на политиките за социално-икономическо приобщаване и участие на ромите на областно ниво и е приета в изпълнение на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), приета с Решение на Министерския съвет №278 от 05.05.2022 г.

Стратегията отчита научените уроци и надгражда постигнатото в периода на изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020). Стратегията допринася за постигане на целите на Националната програма за развитие: България 2030, като акцентът е насочен основно към реализирането на Цел I. Ускорено икономическо развитие и Цел III. Намаляване на неравенствата.

Следвайки Националната стратегия и рамката на Европейския съюз (ЕС) за национални ромски стратегии, настоящият документ използва името „роми“ като обобщаващо както за българските граждани в уязвимо социално-икономическо положение, които се самоопределят като роми, така и за гражданите в сходна ситуация, които околното население определя като такива, независимо от начина на тяхното самоопределяне. Терминът роми е общ термин, който обединява етнически групи, живеещи в България от векове, които имат обща история, сходни езикови, културни и социални характеристики, и които се самоопределят като роми или се възприемат от мнозинството като роми (миллет, власи и други).

Стратегията прилага общ и целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход и не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи, независимо от тяхното самоопределяне.

Стратегията се вписва в контекста на развитието на европейските интеграционни и приобщаващи политики, като отчита и насоките, дадени в Съобщението на Европейската комисия до Европейския Парламент и Съвета от 7 октомври 2020 „Съюз на равенството: Стратегическа рамка на Европейския съюз (ЕС) за ромите за равенство, приобщаване и участие“, както и анексите към него „Насоки за планиране и прилагане на националните ромски стратегически рамки“ и „Портфолио от показатели“.

Стратегията ще допринесе за изпълнението на Плана за действие на ЕС за борба с расизма (2021-2025) и Европейския стълб на социалните права (ЕССП). В ЕССП се определят двадесет основни принципа и права в подкрепа на добре функциониращи пазари на труда. В Плана за действие на ЕССП са определени конкретни действия за превръщане на тези двадесет принципа на стълба в реалност. Тези действия изискват съвместни усилия с активното участие на социалните партньори и гражданското общество. Планът за действие на ЕССП предлага три цели на равнище ЕС в областите на заетостта, уменията и социалната закрила, които трябва да бъдат постигнати до края на десетилетието. Тези цели са в съответствие с Целите на Организацията на обединените нации (ООН) за устойчиво развитие до 2030 г. и определят общата амбиция за силна социална Европа.

Направеният анализ на факторите, предизвикателствата, както и на възприетите подходи и мерки за тяхното адресиране за периода на изпълнение на НСРБИР до 2020 г. показва, че не е постигната амбицията да се сложи край на изключването на ромите, но същевременно отчита положителни резултати и първоначална промяна в тенденциите.

Пандемията от COVID-19 засили уязвимостта на изолирани и маргинализирани ромски общности и показа спешната нужда от по-ефективен и всеобхватен политически отговор на национално и европейско ниво. Стратегията потвърждава дългосрочния ангажимент на държавата за сътрудничество с всички заинтересовани страни за справяне със съществуващите проблеми и предизвикателства пред ромите, за които има риск да се влошат от въздействието на пандемията от COVID-19.

Настоящият документ се приема за период до 2030 г. включително. Оперативното изпълнение на Областната стратегия на Софийска област за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) се осъществява чрез Общинските планове за действие (ОПД).

След 2030 година, Стратегията ще може да бъде продължена, допълнена или изменена, в зависимост от постигнатите резултати и евентуалните промени, които биха могли да настъпят в Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030).

II. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ НА РОМСКАТА ОБЩНОСТ

По данни на Националния статистически институт от преброяването на населението и жилищния фонд от 2011 г.^{*}, ромите остават третата по големина етническа група в България. Като роми са се самоопределили 325 343 души. Окончателните данни от преброяването на населението през 2021 г. ще бъдат окончателно изготвени до края на 2022 г., като се очаква дела на ромското население да е нараснал и като абсолютна стойност и като процент от българското общество.

Много роми страдат от крайна бедност, безработица, ниско ниво на образование, неадекватни жилищни условия, лошо здравеопазване и благосъстояние. Социалното изключване засилва предразсъдъците срещу ромите, което прави тяхната маргинализация социално приемлива. В особено неравнопоставено положение остават категории от ромската общност като ромските жени, младежи, възрастни хора. Веднъж те биват дискриминирани като роми и втори път включително от членове на ромската общност. Ромските жени и младежи продължават да изостават спрямо ромските мъже и жените в общото население в ключови области като здравеопазване, образование и заетост.

Населението на Софийска област наброява 233 607 души, от които мъже 114 801 души, а жени 118 806 души. В градовете живеят 138 547 души, а в селата 95 060 души. Ромският етнос в Софийска област е втори по численост след българския (Данни НСИ – Население към 31.12.2021 г.).

Продължава тенденцията част от хората, които околното население назовава като „роми” или „цигани” да се самоопределят като българи, турци, румънци и др., което произтича от правото на преброяването лице само да определи етническата си принадлежност или да не посочи такава.

Лицата от ромската етническа група в Софийска област са разпределени териториално по общини, както следва:

Най-голям е дялът на самоопределилите се като роми в общините Ихтиман (25,3%), Долна баня (17,6%) и Правец (17%). С най-нисък дял са общините Драгоман (0,2%), Годеч и Своге (по0,4%), (Данни НСИ – Преброяване на населението и жилищния фонд – 2011 г.).

На територията на Софийска област има общини, в които според данните на проведеното преброяване няма самоопределили се като роми лица, но живеят социално уязвими групи, намиращи се в сходна на ромите ситуация, които също следва да бъдат бенефициенти на Областната стратегия. Подобни общини са Сливница, Челопеч и др.

Възрастовата структура на ромите в Софийска област съгласно последното преброяване през 2011 г. сочи нисък процент на

^{*} Резултатите от преброяването на населението през 2021 г. ще бъдат окончателно изготвени до края на 2022 г.

продължителност на живота. Ромите в диапазона над 70 години са едва 369 души, при положение, че 33 367 души от български етнос доживяват до 70 и повече години. Най-многобройни са преброените роми в диапазона 0-9 г. (3 647 души), 10-19 г. (32 360 души) и 20-29 г. (3 261 души).

Анализ на състоянието на ромската общност по сектори

Жилищни условия

Степента на урбанизация на отделните етноси е различна. В градовете живеят 126 844 души от самоопределилите се като българи (60,12%). Също така статистиката сочи, че на територията на Софийска област, ромското население е концентрирано предимно в градовете и надвишава над 2 пъти ромите, живеещи в селата, съответно 11 849 – 69,37% от самоопределилите се като роми, към 5 230 души. Изключение правят общини като Костинброд, Елин Пелин и особено Правец, където ромското население е съсредоточено предимно в селата.

По данни на НСИ от преброяване на населението и жилищния фонд от 2011 г., на национално равнище етническите българи разполагат средно с 23,2 кв. м. жилищна площ на едно лице, при ромите тя е едва 10.6 кв.м. В Софийска област съотношението е почти аналогично: 22,7 кв. м жилищна площ средно за едно лице от българския етнос и приблизително 9,4 кв. м средно за едно лице от ромски произход.

Съборени жилища в Софийска област по общини през 2020 година

Област/Общини	Общо
Софийска област	16
Годеч	1
Ихтиман	5
Копривщица	1
Костенец	8
Мирково	1

Източник: Национален статистически институт

Жилища в Софийска област по благоустроеност и по общини към 31.12.2020 година

Област Общини	Общо	Електричество, водопровод, канализация, централно, местно отопление (парно + газ)	Електричество, водопровод, канализация	Електричество, водопровод	Електричество
Софийска област	179370	49314	97055	12311	19402
Антон	847	281	525	27	14
Божурище	7446	1915	3349	687	1472
Ботевград	18870	6176	11354	581	710
Годеч	6191	1395	3007	1377	386
Горна Малина	7299	792	4903	815	779
Долна баня	1994	773	1106	35	44
Драгоман	6134	1042	3331	647	1068
Елин Пелин	14765	4729	8608	419	905
Етрополе	7349	2573	3942	458	353
Златица	3156	1316	1577	211	14
Ихтиман	11430	2733	6322	695	1541
Копривщица	1576	595	954	12	15
Костенец	7318	2293	4149	500	342
Костинброд	12656	5944	4435	424	1479
Мирково	2779	321	1748	561	121
Пирдоп	3740	1203	2508	18	11
Правец	6926	1452	3981	908	578
Самоков	23530	6902	15239	668	617
Своге	26812	4597	10332	3017	8639
Сливница	6720	1707	4485	231	278
Чавдар	833	218	584	10	20
Челопеч	999	357	616	10	16

Източник: Национален статистически институт

Заетост

По отношение на заетостта, по данни на Националния статистически институт, нивото на икономическа активност в страната формира тенденция

на постоянно нарастване и достига исторически максимум през 2019 г. като достигната стойност 73.2% за лицата на 15-64 навършени години все още изостава от средното ниво в ЕС – 74.0%. В различните възрастови групи, най-голямо е изоставането спрямо ЕС при младежите (15-24 години), достигащо 17.8 процентни пункта (41.7% - средно за ЕС и 23.9% – в България). Значително по-ниска е разликата при основния контингент в работната сила (лицата на възраст 25-54 години) – 85.8% от населението в страната е икономически активно, спрямо 86.1% в ЕС. Всеки четвърти със средно и всеки десети с висше образование е икономически неактивен (за възрастовата група 15-64 навършени години).

През 2019 г. равнището на безработица в България намалява до 4.2%, при средни стойности за ЕС 6.3%. Въпреки позитивната тенденция, обаче, преобладаващата част от безработните в страната (56.7% през 2019 г.) остава извън заетост повече от една година, а всеки трети безработен не успява да си намери работа повече от 2 години. Дългият престой извън работа е свързан със загуба на трудови умения и навици и намалява значително шансовете на лицата за повторно интегриране в заетост. Лицата без квалификация и специалност формират най-голямата група (59%) в структурата на безработните, като малко над две трети от лицата в групата са с основно и по-ниско образование.

В последните десетилетия, в следствие на икономическите промени, и не на последно място и под влиянието на икономическата криза ромите са в неизгодно положение на пазара на труда.

Образователното равнище на безработните от областта се влошава. Най-висок е относителният дял на хората с основно и по-ниско образование, 70% от регистрираните лица от ромски произход са с основно и по-ниско образование, което ги поставя в още по-неблагоприятно положение на трудовия пазар.

Отделните региони в Софийска област не са еднородни по отношение на икономическата активност, поради което равнището на безработица по общини е силно диференцирано в отделните общини.

През 2020 г. икономически активните лица на възраст между 15-64 навършени години в Софийска област са 117.1 хил., или 79.4% от населението на същата възраст. В сравнение с 2019 г. коефициентът на икономическа активност се увеличава с 1.4 процентни пункта.

Общият брой на заетите лица е 117.8 хил., или 58.2% от населението на 15 и повече навършени години. Заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години са 116.1 хиляди. Коефициентът на заетост за населението в същата възрастова група е 78.8%.

Данни за общия брой на безработните и дялът на хората от ромски произход.

Софийска област – към 30.06.2022 г.	Брой	%
Регистрирани безработни лица общо	5452	
Регистрирани безработни лица, самоопределили се като роми,	1762	32,3%
от тях: - жени	1045	59,3%
- младежи до 29 г.	255	14,5%
- над 50 г.	525	29,8%
- продължително безработни	291	16,5%
- с намалена работоспособност	47	2,7%
- с висше образование	1	0,06%
- със средно образование	211	12,0%
- с основно и по-ниско обр.	1550	88,0%

Източник: Дирекция „Регионална служба по заетостта“ - София

Цялостната картина сочи коефициент на безработица сред ромското население на Софийска област от порядъка на 59.1%. При тях е регистриран и най-високия относителен дял на неактивно население – 61%.

През първото полугодие на 2022 г. нововключените лица в програми за заетост и обучение, проекти и обучение на възрастни са 18 лица, от тях: безработни младежи до 24 г. вкл. – 5, безработни младежи от 25 до 29 г. вкл. – 4. Нововключени в субсидирана заетост лица – 3: Национална програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания – 2, Национална програма „Активирание на неактивни лица“ – 1.

По програма „Активирание на неактивни лица“: работили лица - ромски медиатори – 5 и организатори, общественополезен труд – 1 лице. Неактивни лица, регистрирани в Дирекции „Бюро по труда“ като безработни, в резултат от реализация на програмата, общо роми – 333 лица, от тях безработни младежи до 24 г. вкл. – 69 лица; - безработни младежи от 25 до 29 г. вкл. – 63 лица.

Нововключени лица в обучение по програми и проекти са общо 15 роми (от тях: безработни младежи до 24 г. вкл. – 5 лица, 4 безработни младежи от 25 до 29 г. вкл.).

Десет лица са включени в заетост по мерки, от тях безработни младежи до 24 г. вкл. – 3 лица, 1 безработно лице от 25 до 29 г.

Роми, включени в различни мерки за заетост от Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ): по чл. 36, ал.1 – 1 лице; чл. 50 – 3 лица; чл. 51, ал. 1 - 5 лица; чл. 51, ал. 2 – 1 младеж от 25 до 29 години.

Програми и мерки за стимулиране на работодателите и подходящи за лица с ниска квалификация:

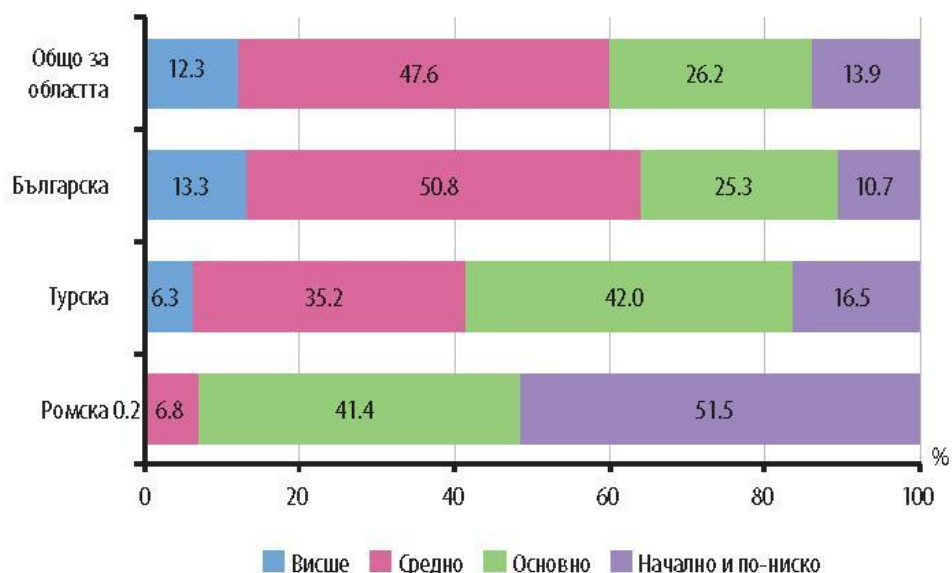
- Насърчаване на работодателите да наемат на работа безработните лица до 29-годишна възраст (чл. 36, ал. 1 от ЗНЗ);
- Насърчаване на работодателите да наемат на работа на непълно работно време продължително безработни лица до 29-годишна възраст (чл. 36а от ЗНЗ);
- Насърчаване на работодатели - микропредприятия за първите пет разкрити работни места, на които са наети безработни лица (чл. 50 от ЗНЗ);
- Схема за държавна помощ за наемане на работещи в неравностойно положение (чл.51 ал. 1 от ЗНЗ);
- Схема за държавна помощ за наемане на работещи с увреждания (чл.51 ал. 2 от ЗНЗ);
- Насърчаване на работодателите да наемат на работа безработни лица - самотни родители (осиновители) и/или майки (осиновителки) с деца до 5-годишна възраст (чл. 53а от ЗНЗ);
- Насърчаване на работодателите да наемат на работа безработни лица, изгърпели наказание “лишаване от свобода” (чл. 55 от ЗНЗ);
- Насърчаване на работодателите да наемат на работа продължително безработните лица (чл. 55в от ЗНЗ);
- Насърчаване на работодателите да наемат на работа безработни лица с основно или по-ниско образование и без квалификация за чиракуване (чл. 55г от ЗНЗ);
- Национална програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания Повишаване пригодността за заетост и осигуряване на заетост на регистрирани в Дирекции „Бюро по труда“ (ДБТ) безработни хора с трайни увреждания или преминали успешно курс на лечение за зависимост към наркотични вещества хора в трудоспособна възраст, като предпоставка за преодоляване на социалната им изолация и за пълноценното им интегриране в обществото;

-
- Национална програма "Помощ за пенсиониране" - Осигуряване на заетост на пълно или непълно работно време, за срок не по-малко от 3 месеца и не повече от 24 месеца, на безработни лица, над 58 г., регистрирани в ДБТ, което подобрява възможностите на лицата, включени в програмата да придобият право на пенсия по чл. 68, ал. 1 и 2 от Кодекс за социално осигуряване;
 - Национална програма "Активиране на неактивни лица" - Активиране и включване на пазара на труда на неактивни, вкл. обезкуражени лица и младежи до 29 г. (вкл.), които не работят, не учат и не са регистрирани в ДБТ, и на безработни лица, посредством индивидуално и групово прилагане на инструменти и услуги за привличането и мотивирането им да се регистрират в ДБТ и насърчаване на включването им в обучение, връщане в образователната система и/или заетост. Мотивиране на безработни лица в трудоспособна възраст, обект на месечно социално подпомагане, за трудова ангажираност, чрез организация на работата им по общински програми за полагане на общественополезен труд;
 - Регионални програми - Основната цел на регионалните програми е повишаване на заетостта, намаляване на безработицата и повишаване качеството на работната сила в регионите;
 - Обучения по проекти на социалните партньори – Трудност е доказване нивото на образование, поради липса на документи, които да удостоверяват завършено ниво на образование или завършен клас.

Образование

При преброяването през 2011 г., населението от ромски етнос над 7 и повече години възлиза на 14 451 души. От тях едва 0,2% са със завършено висше образование (33 души). 987 души или 6.8 % са със средно образование. С основно образование са 5 989 души (41.4%), а с начално и по-ниско са 51.5%, а един на всеки петнадесети не е посещавал никога училище.

Население на 7 и повече навършени години по етническа група и степен на завършено образование

Източник: Териториално статистическо бюро - Югозапад

Данните сочат запазване на тенденцията много млади роми да остават без подходящо образование, рано да напускат училище, или да не тръгват на училище, което поставя пред тях редица бариери пред включването им в пазара на труда.

Фактори, причина за случващото се са голям брой безпричинни отсъствия от учебни занятия, ниска успеваемост в провеждания образователно-възпитателен процес, недостатъчно владение на български език и най-вече неангажираност на родителите, които не оказват необходимата подкрепа и стимулиране на подрастващите и ориентирането им към по-добро образование, като необходима предпоставка към по-добро бъдеще - социална, трудова реализация и т.н.

По данни на Регионално управление на образованието – София област:

- Броят на децата подлежащи за постъпване в предучилищна група са 2207;
- Броят на децата подлежащи за постъпване в първи клас за учебната 2022-2023 година са 2204 ученици;
- Отпадналите ученици през учебната 2021-2022 г. са 125 и 756 преди учебната 2021-2022 година;
- При извършените обходи на екипите за обхват и родителски срещи са проведени 2346 срещи с родители на деца и ученици от уязвими групи, вкл. роми;
- 497 ученици от уязвими групи, вкл. роми са включени в „Занимания по интереси“ и извънкласни дейности;
- По данни на директорите на образователни институции са ограмотени 125 неграмотни и малограмотни възрастни;

-
- 8 младежи от ромски произход са завършили колеж или висше образование;
 - 418 учители са преминали обучение за работа в мултикултурна среда;
 - 94 директори на образователни институции са преминали обучение за работа в мултикултурна среда;
 - Сегрегираните образователни институции са 5;
 - На територията на Софийска област са назначени 31 образователни медиатори;
 - Завършилите основно образование ученици от уязвими групи са 413;
 - 49 ученици от уязвими групи са завършили средно образование;
 - 4 ученици от уязвими групи ще продължат своето образование.

Всички 96 училища и 71 детски градини на територията на Софийска област имат утвърдени програми за превенция на ранното напускане на детска градина или училище. Всички 167 образователни институции на територията на областта работят в изпълнение на Постановление №100/08.06.2018 г. на Министерския съвет за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Всички образователни институции в Софийска област са осигурили равен достъп до качествено образование.

Здравеопазване

Провеждането на политики в областта на здравната профилактика сред лицата в риск, при които е налице и висока мобилност и затруднен достъп до медицински грижи, ще осигури устойчивост на превантивните дейности не само сред уязвимите общности, но и сред обществото като цяло; подкрепя и медицински грижи, за ограничаване разпространението на COVID-19, ваксинационни програми и др.

Достъпът до здравни услуги се гарантира чрез посредничеството на здравните медиатори, които са свързващо звено между уязвимите групи от населението и системата на здравеопазването. В контекста на свързаната с COVID-19 криза се наблюдава влошаване на положението на маргинализираните групи от ромското население в пренаселени райони и селища.

Необходимо е да се предостави подкрепа и медицински грижи, за да се ограничи разпространението на вируса, като се има предвид, че

икономическите и социалните последици от свързаната с COVID-19 криза заплашват да засегнат най-сериозно и да задълбочат съществуващите неравенства във всички приоритетни области на приобщаването на ромското население.

На основание чл. 29, ал. 3 от Закона за здравето, на територията на Софийска област са назначени 13 здравни медиатори (община Ботевград – 3; община Самоков – 3; община Костенец – 2; община Долна баня – 1; община Ихтиман – 3; община Етрополе – 1), които се финансират чрез делегираните бюджети към съответните общини. Здравните медиатори са включени във функция „Здравеопазване“ от Решение на Министерския съвет №50/03.02.2022 г.

Основни дейности, които извършват здравните медиатори са:

- здравна просвета;
- насочване към здравни специалисти;
- осигуряване на подкрепа и помощ на отделни лица и семейства за ориентиране в системата на здравеопазване и други системи;
- предоставяне информация на семейства и общности по редица здравни въпроси като хранене, хигиена, грижи за новородени и малки деца, имунизации, семейно планиране, рискови фактори и превенция срещу инфекциозни заболявания, отравяния, домашно насилие и други;
- извършване на посещения по домове за предоставяне на информация и оказване на помощ за достъп до здравни, социални и други услуги.
- провеждане на мероприятия сред групи от населението, които не посещават здравните и лечебни заведения за осигуряване на информация и профилактика на рискови заболявания като HIV/СПИН;
- събиране на данни от домакинствата и групи от населението, които не посещават лечебни заведения за наблюдение на тяхното здравословно състояние, съгласно здравните разпоредби.

Поради неизградената или лоша инфраструктура в селищата и махалите им, представителите на големите малцинствени общности по-често боледуват от хепатит, стомашно-чревни заболявания, различни болести, причинявани от паразити. Най-често тези проблеми се срещат при ромите.

Изключително сериозен проблем в ромските махали в България представляват инфекциозните заболявания. Пренаселеността на кварталите и

жилищата силно затруднява изолацията на вирусоносителите и заболяванията често приемат епидемичен характер.

Друг сериозен проблем представлява здравната неосигуреност сред ромското население.

По данни получени от РЗИ – Софийска област в Софийска област са регистрирани заболявания за 2021 г., както следва:

- Инфекциозни болести - 14432
- Новооткрити образувания - 7825
- Болести на кръвта и органите на кръвообращението – 1884
- Болести на ендокринната система и обмяната на веществата- 33936
- Психически разстройства – 7067
- Болести на нервната система – 20409
- Болести на окото и придатъците му – 23374
- Болести на ухото и маст. израстък – 15727
- Болести на органите на кръвообращението - 109727
- Болести на дихателната система - 136083
- Болести на храносмилателната система - 19724
- Болести на кожата и подкожната тъкан - 17396
- Болести на костно-мускулната система - 37373
- Болести на пикочно-половата система - 31997
- Бременност раждане и послеродов период – 820
- Състояния, възникнали в перинат. период – 206
- Вродени аномалии – 972
- Симптоми и неопределени състояния - 7829
- Травми и отравяния - 11852
- КОВИД – 19 - 27916

Посочените статистически данни се съотнасят като цяло към населението на Софийска област, поради липса на информация за деление по етнически признак.

Данни за проведени здравни беседи

Проведена здравно-информационна кампания в ОУ “Константин Костенечки“ и ДГ „Радост“, село Костенец по повод 31 май – Световен ден без тютюнопушене под мотото на Световната здравна организация (СЗО) за 2022 г. “Тютюнопушенето – заплаха за нашата околна среда“. Кампанията е проведена при следната програма: две презентации – „Тютюнопушенето убива нашата планета“ в училището и „Защо животните не пушат“ в ДГ; проведена е демонстрация с интерактивната кукла Сю и в двете заведения. Проведена е скринингова кампания за измерване на въглероден монооксид в

издишан въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта на активни и пасивни пушачи с апарата „Smoker lyser”, в изнесена форма на дейността на Консултативния кабинет за отказ от тютюнопушене /ККОТ/ с персонала на училището и детската градина, както и с желаещите хора от село Костенец. Проведено е анкетно проучване за степента на никотинова зависимост с теста на Фагерстрьом и мотивационно интервюиране за отказ от вредния навик. Предоставени са здравно-информационни материали – „Потърсете помощ! Стоп на тютюнопушенето“ и „Какво се случва, когато спрем да пушим?“, изготвени от Национален център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА) специално за подпомагане работата на ККОТ. Осъществено е обучение на здравен медиатор от Костенец с методите за провеждане на здравно-образователни дейности сред ромската общност, както и предоставяне на пакет здравно-информационни материали: анкети, презентации, линкове към полезни връзки, интерактивни игри.

Предоставена е презентация на здравните медиатори чрез Националната мрежа на здравните медиатори на тема „Препоръки за здравословното хранене на кърмачета и деца от 3-7 годишна възраст“ за представяне на кърмачки и бременни сред ромската общност за седмицата на кърменето 1-7 август.

Данни за превенция и контрол на ХИВ, СПИН и туберкулоза и сексуално предавани инфекции;

Предоставени са здравно-информационни материали, изготвени от РЗИ – Софийска област на здравните медиатори, чрез сайта на Националната мрежа на здравните медиатори, във връзка с превенция на ХИВ/СПИН, туберкулоза и сексуално предавани инфекции за ползване при провеждане на здравно-образователни дейности сред ромската общност, както и създаване на условия за постигане на по-добър здравен статус.

През 2021 г. е проведено обучение със здравните медиатори от 6^{-те} общини (Ботевград, Самоков, Ихтиман, Костенец, Долна баня и Етрополе) в РЗИ – Софийска област на тема „Предимствата от ваксинирането срещу COVID-19“. Предоставена е презентация за „Ползите от ваксинация срещу COVID-19“, за да запознаят ромската общност с ползата от ваксините.

III. ВИЗИЯ

Социалната интеграция е предпоставка за успешно и устойчиво развитие на българското общество.

Интеграцията на ромите и на българските граждани в уязвимо положение, принадлежащи към други етнически групи е активен двустранен процес на социално включване, насочен към преодоляване на съществуващите за тях негативни социално - икономически характеристики и последващ просперитет в обществото на територията на Софийска област.

IV. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Създаване на условия за равноправно интегриране на ромите и на българските граждани в уязвимо положение от други етнически групи в обществения и икономическия живот чрез осигуряване на равни възможности и равен достъп до права, блага, стоки и услуги, участие във всички обществени сфери и подобряване на качеството на живот при спазване на принципите на равнопоставеност и недискриминация.

V. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ И ХОРИЗОНТАЛНИ АСПЕКТИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Принципи

Водещи принципи и цели при изпълнението на Областната стратегия са:

- Превантивност на мерките – предприемане на действия за отстраняване и намаляване на причините за риск от неравнопоставеност и социално изключване;
- Ефикасност, кохерентност и ефективност – кохерентност между рамката на ЕС и други политики, инструменти за финансиране и правни инструменти на ЕС (Европа 2020, Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), антидискриминационно законодателство, разширяване). Реализиране на цели и мерки за постигане на напредък към целите за равенство, приобщаване и участие на ромите;
- Допълняемост – допълване с други стратегически документи и национални програми

-
- Партньорство – поставяне на общи цели, приемане на съгласувани подходи за работа, споделяне на информация и опит между всички заинтересовани страни;
 - Недопускане на дискриминация - пълноценно и активно участие на всички в обществения живот;
 - Включване на лица от маргинализираните групи в дейностите по промяна на условията и начина на живот с постепенно нарастване на тяхната ангажираност до пълно обхващане на всички жители в съответното населено място.
 - Иновативност в прилагане на нови подходи в политиките за равенство и приобщаване.

Десет общи основни принципа за включване на ромите, приети от Съвета на Европейския съюз на 08.06.2009 г., които насърчават провеждането на надграждащи, конструктивни, прагматични и недискриминационни политики, подхода на утвърдителните мерки, межкултурния подход, като не изключват прилагането им към други граждани в уязвимо положение:

- 1) Конструктивни, прагматични и недискриминационни политики;
- 2) Изрична, ясно определена, но не изключителна насоченост;
- 3) Межкултурен подход;
- 4) Приобщаване към мнозинството;
- 5) Осъзнаване на измерението за равенството между половете;
- 6) Трансфер на основани на фактите политики;
- 7) Използване на инструменти на ЕС;
- 8) Участие на регионалните и местните власти;
- 9) Участие на гражданското общество;
- 10) Активно участие на ромите.

Хоризонтални цели

Политиките за приобщаване на ромите представляват неразделна част от общонационалните политики за повишаване благосъстоянието на българския народ. За тяхното постигане ще допринесат взаимно подсилващи се хоризонталните цели – равенство, приобщаване и участие:

1. Ефективно равенство:

- ✓ Борба за предотвратяване на прояви на антиромски нагласи и дискриминация срещу ромите като цяло;

2. Социално-икономическо приобщаване

- ✓ Намаляване на бедността и социално-икономическо изключване;
- ✓ Премахване на социално-икономическите различия между ромите и останалата част от българското общество;

3. Насърчаване на участието чрез овластяване, сътрудничество и доверие.

Секторни цели

Четири **секторни цели** подчертават продължаващото значение на четирите области на политиката, заложи в Стратегията. По отношение на образованието, заетостта, здравеопазването, жилищните условия, както и основни услуги, както и трите хоризонтални цели (осигуряване на реална равнопоставеност, социално-икономическо приобщаване и участие на ромите) са от значение:

- ✓ Повишаване на ефективния достъп до качествено приобщаващо образование;
- ✓ Повишаване на ефективния достъп до качествена и устойчива заетост;
- ✓ Подобряване на здравния статус на ромите и увеличаване на ефективния достъп до качествени здравни и социални услуги;
- ✓ Повишаване на ефективния достъп до адекватни десегрегирани жилища и основни услуги.

VI. ПРИОРИТЕТИ

1. ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Оперативна цел: Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, както и за образователна интеграция и интеркултурно образование за деца и ученици, в т.ч. за уязвими групи, включително ромите.

Специфични цели

-
1. Ефективен обхват, включване и реинтеграция на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст от уязвими групи, включително роми;
 2. Осигуряване на условия за осъществяване на приобщаващо образование и образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи, включително роми;
 3. Повишаване на качеството на образование в детски градини и училища с концентрация на деца и ученици от уязвими групи, включително роми;
 4. Преодоляване на процесите на обособяване (т.н. сегрегация и вторична сегрегация) в детски градини и училища чрез образователни мерки за десегрегация;
 5. Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците с различни етнокултурни маркери, включително роми чрез утвърждаване на интеркултурното образование, като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система;
 6. Ефективно взаимодействие „образователна институция – семейство“ с фокус върху родители от уязвими групи, включително роми, за повишаване значимостта на образованието чрез промяна на нагласите;
 7. Насърчаване на участието на лица от уязвими групи, включително роми, в продължаващо образование и/или професионална квалификация и/или висше образование;
 8. Повишаване осъзнаването на правата и отговорностите на ромите и други групи граждани в неравностойно положение.

Конкретни дейности за постигане на целите:

- ✓ Обхващане на деца от уязвими групи, включително роми, във форми на образование и грижи в ранна детска възраст и осигуряване на непрекъснатост на обучението в задължително предучилищно образование за 4-5-и и 6-годишните деца;
- ✓ Осигуряване на непосредствен и непрекъснат достъп до образователната система на деца и ученици, в задължителна предучилищна и училищна възраст чрез дейностите по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- ✓ Изследване на ефективността на инструментите на политиката, насочена към подобряване на достъпа до образование и намаляване броя на необхванатите и ранно напусналите деца и ученици;

-
- ✓ Засилване на дейността на екипите за обхват за приоритетно обхващане на новоотпадналите деца и ученици. Подпомагане на дейността им чрез Областния координационен център – Софийска област;
 - ✓ Насърчаване на отговорно родителско отношение. Предприемане на мерки и налагане на санкции, във връзка с прилагане на разпоредбите на чл. 347, ал. 5 от Закона за предучилищното и училищно образование на родителите, които не осигуряват редовно присъствие на децата си, докато подлежат на задължително предучилищно и училищно образование; Ефективни санкции срещу родители, които нарушават разпоредбите на чл. 53, ал. 2 от Конституцията на Република България и чл. 8, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищно образование, според които училищното образование е задължително до навършване на 16-годишна възраст;
 - ✓ Реализиране на интегрирани дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите общности в уязвимо положение чрез осигуряване на ефективен процес на обхват, включване и реинтеграция в образователната система;
 - ✓ Осъществяване на допълнителни модули по български език за деца, чийто майчин език е различен от българския, с цел преодоляване на съществуващи и последващи обучителни затруднения, породени от невладееене на българския език;
 - ✓ Осигуряване на допълнително обучение по учебни предмети, включително през ваканциите, за преодоляване на пропуски в овладяване на учебното съдържание, както и за успешно представяне на Националното външно оценяване и Държавните зрелостни изпити за ученици от уязвими групи, в това число роми;
 - ✓ Осигуряване на подходяща подкрепа на образователни институции с концентрация на деца и ученици от уязвими групи спрямо установените потребности, включително за назначаване на образователен медиатор и социален работник;
 - ✓ Провеждане на обучения и квалификационни курсове за придобиване на професионална квалификация за длъжностите образователен медиатор и социален работник на общинско ниво;
 - ✓ Реализиране на ефективна образователна интеграция и пълноценна социализация на деца и ученици от етническите малцинства чрез осъществяване на дейности за мобилност за ученици, учители и родители;

-
- ✓ Реализиране на дейности за десегрегация на сегрегирани образователни институции и за създаване на условия за реализиране на мерки за превенция, предотвратяване и преодоляване на процеса на вторична сегрегация;
 - ✓ Обучения на обучители – преподаватели от педагогическите факултети, педагогически специалисти от системата на предучилищното и училищното образование, младежки работници и образователни медиатори – роми, за придобиване на компетентности за справяне с дискриминационни прояви, с тормоза, насилието и социалното изключване по проект „Социално и образователно включване“;
 - ✓ Реализиране на форми на взаимодействие между децата и учениците от различен етнически произход за утвърждаване на межкултурните ценности и многообразието в образователната среда с цел изграждане и възпитаване у подрастващите на социокултурен модел на поведение, основан на поведенчески модели за хуманизъм и толерантност;
 - ✓ Осъществяване на дейности за приобщаване на родители от уязвими групи, включително роми, към училищния живот и мотивирането им за образованието на техните деца;
 - ✓ Организиране на кампании за повишаване на осведомеността на ромските родители относно ползите от предучилищното образование;
 - ✓ Ограмотяване на възрастни роми; Разширяване на възможностите за учене през целия живот;
 - ✓ Реализиране на форми на взаимодействия между родители от различен етнически произход за създаване на благоприятна мултикултурна образователната среда, способстваща за ефективна образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства;
 - ✓ Осъществяване на дейности за повишаване на осведомеността на родителите от уязвими групи относно ползите от образованието;
 - ✓ Създаване на клубове по интереси; сформирание на групи по свободно избираема подготовка (СИП) в областта на културата, фолклора и традициите на различните етноси, танцови формации; изкуства; традиционни занаяти;
 - ✓ Презентиране и провеждане на проучвания, провеждани от деца и ученици, свързани с културната им идентичност;

- ✓ Организиране на форми за индивидуално наставничество, подпомагащо отделните ученици да преодолеят свързани с ученето специфични трудности, както и трудности в социален или в личен план;
- ✓ Съвместни форми и дейности между родителите на ромските деца и останалите родители;
- ✓ Осъществяване на контрол върху приемните детски градини и училища за недопускане по етнически признак обособени групи и паралелки;
- ✓ Въвеждане на форми на взаимодействие и дейности в детските градини и училищата за изграждане на положителни нагласи към образователната интеграция на ромските деца;
- ✓ Квалификация на учители, директори и други педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда.

Регионално управление на образованието – София област е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Образование и обучение”.

Основен документ в приоритет „Образование и обучение” е „Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030 г.), Приоритетна област № 4 - „Сплотени училищни общности и системна работа с родителите“ и Приоритетна област № 5 - „Ефективно включване, трайно приобщаване и образователна интеграция“.

Изпълнението на мерките по приоритет „Образование и обучение” ще допринесе за изпълнение на индикаторите по приоритет „Образование и умения“ от „Национална програма за развитие България 2030“ и изпълнението на отделни аспекти от Цел 4 „Осигуряване на приобщаващо и справедливо качествено образование и насърчаване на възможностите за учене през целия живот за всички“ от Целите за устойчиво развитие на ООН.

2. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Оперативна цел: Равнопоставеност в достъпа до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими етнически общности, с концентрация на бедност в Софийска област.

Специфични цели

-
1. Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими етнически общности с концентрация на бедност. Системно провеждане на дейности, осигуряващи здравните аспекти на ранното детско развитие;
 2. Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост;
 3. Намаляване на стигмата и дискриминацията на хора от уязвими групи и повишаване на информираността в областта на общественото здраве;
 4. Развитие на концепцията за здравна медиация;
 5. Осигуряване на устойчиво изпълнение на политиката по отношение провеждането на ваксинопрофилактиката и разширяване на обхвата на ваксинираните лица с оглед изпълнение на имунизационния календар, националните ваксинационни програми и поддържане на висок имунизационен обхват.

Конкретни дейности за постигане на целите:

- ✓ Осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско население; Предоставяне контрацептивни средства на желаещи лица, принадлежащи към групата на лица с ниски доходи;
- ✓ Провеждане на беседи с подрастващи и млади хора и с техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето; за риска от раждане на деца с вродени аномалии и наследствени болести и начините за профилактиране;
- ✓ Активизиране дейността на медиаторите за издирване на деца без личен лекар и разясняване пред родителите им важноста за регистрирането им;
- ✓ Провеждане с мобилни екипи на имунизации съгласно Националния имунизационен календар на лица до 18 г., без избран общо практикуващ лекар;
- ✓ Активно издирване от личния лекар на новородени в домашни условия деца и тяхното имунизирване с ваксините, съответстващи на възрастта;
- ✓ Провеждане на профилактични прегледи с мобилни педиатрични кабинети в квартали с преобладаващо ромско население и отдалечени населени места;

-
- ✓ Улесняване достъпа до ваксинация на лица от отдалечени и труднодостъпни райони, както и на трудноподвижни лица, чрез мобилни групи за ваксиниране;
 - ✓ Провеждане на скринингови изследвания с мобилен мамограф за превенция на рака на млечната жлеза;
 - ✓ Провеждане на дородова диагностика на бременни жени в риск;
 - ✓ Активно съдействие от страна на медиаторите в усилията на личния лекар за обхващане на бременните до четвъртия месец на бременността с регистрация, консултации с лекар - специалист по акушерство и гинекология и своевременно постъпване в лечебно заведение за болнична помощ за раждане;
 - ✓ Провеждане на ранна диагностика и скрининг за артериална хипертония, сърдечно съдови заболявания, белодробни заболявания, захарен диабет и дислипидемии с мобилни флуорографи, ехографи и лаборатории;
 - ✓ Изграждане на капацитет и работа в общността за превенция и контрол на ХИВ чрез услуги по консултиране и насочване за анонимно и безплатно изследване за ХИВ и инфекции предавани по полов път;
 - ✓ Дейности по подобряване контрола на туберкулозата сред ромска общност чрез провеждане на скрининг за риска, придружаване и изследване за туберкулоза; подкрепа в процеса на лечение на болните от туберкулоза;
 - ✓ Осигуряване функционирането на мобилни медицински кабинети за нископрагови услуги;
 - ✓ Разширяване сътрудничеството на личните лекари със здравните медиатори и студентите по медицина от ромски произход;
 - ✓ Идентифициране на населени места, в които има нужда от здравни медиатори и избор на подходящи хора;
 - ✓ Обучение за повишаване квалификацията на служителите от общинските администрации и от РЗИ за утвърждаване модела на здравния медиатор;
 - ✓ Целево подготвяне на младежи от ромски произход за кандидатстване в медицински университети и колежи;
 - ✓ Провеждане на летни стажове на роми - студенти по медицина, в практики за първична медицинска помощ в ромска общност;

-
- ✓ Осъществяване на програми за намаляване на щетите за хора, които употребяват психоактивни вещества;
 - ✓ Периодично провеждане на беседи от здравни специалисти и медиатори за вредата от най-разпространените рискови фактори – тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, нездравословно хранене и за предимствата на здравословния начин на живот;
 - ✓ Разработване и реализация на програми за превенция на трафик на хора и сексуално насилие сред лица от ромската общност;
 - ✓ Въвеждане на интерактивни сесии по здравно и сексуално образование в училищата с предимно ромско население като част от задължителната учебна програма;
 - ✓ Стимулиране създаването на извънкласни форми на здравно образование за ромските деца – клубове, спортни секции и др.

Регионална здравна инспекция – Софийска област е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Здравеопазване”, съвместно с общините и здравните медиатори.

Изпълнението на мерките по приоритет „Здравеопазване“ ще допринесе за изпълнение на индикаторите по приоритет „Здраве и спорт“ от „Национална програма за развитие България 2030“ и има основна роля за изпълнението на Цел 3 „Осигуряване на здравословен живот и насърчаване благосъстоянието на всички във всяка възраст“ от Целите за устойчиво развитие на ООН.

3. ЗАЕТОСТ

Оперативна цел: Равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване в Софийска област.

Специфични цели

1. Насърчаване на заетостта чрез мотивиране, професионално ориентиране и обучение на безработни лица;
2. Насърчаване на социалния и гражданския диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите;

-
3. Осигуряване на заетост, включително чрез предприемачество на лица от ромски произход;
 4. Активиране на безработни в неравностойно положение на пазара на труда и икономически неактивни лица, чрез насърчаване на трудовото медиаторство и предоставяне на интегрирани услуги по заетост и социално подпомагане;

Конкретни дейности за изпълнение на целите :

- ✓ Организиране на обучителни курсове за безработни лица:
 - а) мотивация за активно търсене на работа;
 - б) професионална ориентация;
 - в) професионална квалификация, в рамките на годишните програми за обучение по Националния план за действие по заетостта и други планове;
- ✓ Насърчаване на заетостта чрез програми и мерки по реда на Закона за насърчаване на заетостта, в рамките на Националния план за действие по заетостта, Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 и други;
- ✓ Организиране на обучение за придобиване на професионална квалификация включително за стартиране на собствен бизнес и/или на ключова компетентност;
- ✓ Насърчаване на дуалното обучение, стажуването и чиракуването, както и на валидирането на придобитите умения;
- ✓ Повишаване на квалификацията включително преквалификация към търсени професии;
- ✓ Подкрепа за придобиване и усъвършенстване на дигитални умения и компетенции сред търсещите работа лица, с фокус върху младежите и продължително безработните;
- ✓ Подкрепа за провеждане на инициативи и кампании с ромски организации на местно ниво за насърчаване на заетостта;
- ✓ Повишаване на участието на жени от уязвимите общности на пазара на труда, с фокус върху уязвимите възрастови групи 18-29 г. и 55+ г.;
- ✓ Подобряване достъпа до заетост и обучение на уязвими групи чрез предоставяне на интегрирани услуги по заетост и социално подпомагане;

-
- ✓ Активиране на икономически неактивни лица чрез трудово медиаторство;
 - ✓ Провеждане на курсове за обучение на служителите в бюрата по труда за придобиване на специфични умения за работа с представители на ромското население и други етнически малцинства;
 - ✓ Повишаване на квалификацията вкл. преквалификация към търсени професии;
 - ✓ Насърчаване на предприемачество и собствен бизнес за групи в неравностойно положение на пазара на труда;
 - ✓ Назначаване на представители на ромската общност в териториалните структури на Министерство на труда и социалната политика и Агенция по заетостта в населени места в Софийска област с преобладаващо ромско население;
 - ✓ Популяризиране на социалното предприемачество сред лица от ромската общност чрез провеждане на информационни кампании, прояви, уебинари, срещи, семинари, дискусии, кръгли маси.

Дирекция „Регионална служба по заетостта“ – София е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Заетост“.

Изпълнението на мерките по приоритет „Заетост“ ще допринесе за изпълнение на индикаторите по приоритет „Социално включване“ от „Национална програма за развитие: България 2030“ и има основна роля за изпълнението на Цел 1 „Изкореняване на бедността във всичките ѝ форми и навсякъде“ и някои аспекти от Цел 2 „Край на глада – постигане на продоволствена сигурност и по-добро хранене, стимулиране на устойчиво селско стопанство“, Цел 5 „Постигане на равенство между половете и овластяване на всички жени и момичета“, Цел 8 „Насърчаване на приобщаващ и устойчив икономически растеж, пълна и продуктивна заетост и достойни условия на труд за всички“ и Цел 10 „Намаляване на неравенството между и в рамките на държавите“ от Целите за устойчиво развитие на ООН.

4. ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура и инфраструктура за публични услуги.

Специфични цели

1. Установяване на работещ механизъм за оценка на жилищния фонд в зони с компактно ромско население;
2. Осигуряване на условия за придобиване на финансово достъпни жилища и условия за въвеждане на алтернативни модели на социални жилища за домакинства от зоните с концентрация на бедност;
3. Изграждане/реновиране на инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността за уязвими групи;
4. Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.;
5. Търсене на инструментариум за подобряване на правните и икономически условия за премахване на несъответстващите на Закона за устройството на територията/законодателството жилища и квартали. Приемане на Закон за изменение и допълнение на Закона за устройството на територията за въвеждане на принципа на съразмерност при издаване на заповед за премахване на незаконен строеж, представляващ единствено жилище за неговите обитатели;
6. Разширяване на законния достъп до качествена вода, електричество и канализация в обособените квартали с концентрация на бедност.

Конкретни дейности за постигане на целите:

- ✓ Подобряване на жилищните условия в квартали с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население – преодоляване на пренаселване на жилища, работа за постигане енергоспестяване, чрез качествена топлоизолация и алтернативни източници на енергия и отопление;
- ✓ Оценка на нуждите от подобряване състоянието на ромските квартали по отношение на инженерната инфраструктура;
- ✓ Отреждане на нови територии за жилищно строителство с възможности за деконцентриране на компактните и обособени ромски квартали;
- ✓ Уреждане въпросите със собствеността на терените;
- ✓ Създаване на кадастрални карти и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население;

-
- ✓ Актуализация/изработване на подробни устройствени планове на съществуващи и новоотредени терени;
 - ✓ Проектиране и изграждане на техническа инфраструктура (водоснабдяване, канализация, улична мрежа, благоустройство);
 - ✓ Изграждане и рехабилитация на социални жилища;
 - ✓ Осигуряване на алтернативно жилищно настаняване в случай на принудително изваждане на уязвими семейства от домовете, които обитават;
 - ✓ Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.;
 - ✓ Разширяване на обхвата на достъп до надеждно водоснабдяване и безопасно отвеждане на отпадъчните води, редовно събиране на битови отпадъци;
 - ✓ Надеждно електроснабдяване;
 - ✓ Реконструкция на обекти на образователната, културната и социалната инфраструктура.

Общините и Регионална дирекция за Национален строителен контрол – Софийска област са водещите отговорни институции за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Жилищни условия”.

Изпълнението на мерките по приоритет „Жилищни условия“ ще допринесе за изпълнение на индикаторите по приоритети „Социално включване“ и „Местно развитие“ от „Национална програма за развитие: България 2030“ и има основна роля за изпълнението на Цел 11 „Превръщане на градовете и селищата в приобщаващи, безопасни, адаптивни и устойчиви места за живеене“ и цел 6 „Осигуряване на достъпност и устойчиво управление на водата и канализацията за всички“ от Целите за устойчиво развитие на ООН.

5. ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И АНТИДИСКРИМИНАЦИЯ

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата”

Специфични цели

-
1. Повишаване гаранциите за ефективна защита на правата на българските граждани в уязвимо социално положение, принадлежащи към различни етнически групи. Ефективно прилагане на политиките за интеграция на ромите за постигане на равенство, достойно съществуване и пълноценно участие в обществения живот;
 2. Повишаване на институционалната култура и експертния капацитет на публичните институции (в т.ч. национална и местна администрация, съд, прокуратура и органи на МВР) по отношение на политиките за разнообразие, равнопоставеност, достойнство и основни човешки права на ЕС. Преодоляване на културните бариери в общуването и всякакви форми на дискриминационни нагласи;
 3. Повишаване на капацитета на правоприлагащите органи по отношение на борбата с престъпленията и проявите на дискриминация, насилие или омраза, основани на етническа принадлежност;
 4. Формиране на култура за равнопоставеност на ромските жени. Насърчаване на тяхното пълноценно индивидуално, социално и икономическо участие в обществения живот;
 5. Предприемане на целенасочени мерки и иновативни интегрирани услуги за повишаване на родителския капацитет в подкрепа на уязвимите семейства, подобряване на родителската грижа и за защита правата на децата;
 6. Повишаване на гражданското участие и информираност за гражданските права и задължения на лицата, живеещи в зоните с концентрация на бедност;
 7. Увеличаване на усилията в борбата с трафика на хора чрез ефективно прилагане на заложеното в документите на ООН, СЕ и ЕС и използване на съществуващите в ЕС инструменти;
 8. Решаване на проблема с липсата на документи за самоличност и правния статут на български граждани от уязвими общности, в т.ч. и роми;
 9. Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез спорт.

Конкретни дейности за изпълнение на целите:

- ✓ Осигуряване на добро функциониране и развитие на правната уредба, на институционалните структури и на инструментариума за защита от дискриминация, с което да се повишат гаранциите за ефективна защита на правата на ромите, тяхната равнопоставеност, достойно съществуване и пълноценно участие в обществения живот;

-
- ✓ Изработване на координационен механизъм на местно ниво в защита на жертви на домашно насилие и насилие на полов признак;
 - ✓ Проведени кампании за повишаване на осведомеността относно домашното насилие и насилието, основано на признак “пол”;
 - ✓ Разширени услуги за първична правна помощ за уязвимите групи;
 - ✓ Съдействие от НПО за проучване, създаване на условия за превенция и справяне с многобройните неблагоприятни условия, пред които са изправени ромските жени и ромските деца;
 - ✓ Дейности по превенция, предотвратяване и противодействие на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;
 - ✓ Обучение на служители в институции и МВР по правата на човека и проблемите на малцинствата в рамките на професионалното обучение по месторабота и обучение за осъществяване на преговори с лица в риск. Обучение на полицейски служители и на служители от други институции за работа с деца-жертви или в риск от насилие;
 - ✓ Мониторинг и контрол по спазване правата на детето в образователни институции, лечебни заведения, специализирани институции за деца и социални услуги, с цел недопускане на дискриминация и гарантиране правата на децата;
 - ✓ Дейности по предотвратяването и противодействието на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;
 - ✓ Привличане на представители на ромска общност чрез реализиране на дейности по превенция на трафика на хора, включително провеждане на обучения за идентификация и насочване на жертви на трафик на хора;
 - ✓ Повишаване на участието на ромите в държавната администрация на регионално и местно ниво;
 - ✓ Повишаване на информираността на децата и техните семейства относно съществуващи механизми за информиране и превенция на насилието сред и срещу деца;
 - ✓ Подобряване на механизмите за сътрудничество, диалог и консултации между публичния сектор, ромите и гражданските организации, работещи за интеграция на ромите;
 - ✓ Повишаване на административния капацитет и чувствителността на служителите и управленския състав в администрацията на всички нива по отношение правата на малцинствата, въпросите на недискриминацията и общуването в мултиетнична и мултикултурна

среда, повишаване на уменията им за формулиране и прилагане на политики за интеграция на ромите. Недопускане на двоен стандарт в прилагането на законите на държавата по отношение на ромите и всички уязвими групи;

- ✓ Насърчаване равнопоставеността между жените и мъжете и осигуряване на предпоставки за успешна реализация и нова социална роля на ромската жена;
- ✓ Засилване на работа със семействата от ромски произход и от друго живеещо при подобни условия население при съблюдаване на правните механизми и работа със семействата за осъзнаване на родителските задължения, за разбиране и спазване правата на децата;
- ✓ Мащабни разяснителни и информационни кампании за повишаване на чувствителността и нетърпимостта към прояви на дискриминация;
- ✓ Засилване работата на местно ниво за повишаване осъзнаването на правата и отговорностите от ромите;
- ✓ Дейности, насочени към снабдяване с документи за самоличност на български граждани от уязвими общности, в т.ч. и роми;
- ✓ Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез всички форми, включително и спорт.

Областна дирекция на МВР – София в тясно сътрудничество с общините, Областна администрация на Софийска област, Регионално управление на образованието – София област и Регионална дирекция „Социално подпомагане“ – София област са отговорните институции за изпълнението на мерките в приоритет „Върховенство на закона и антидискриминация“.

Изпълнението на мерките по приоритет „Върховенство на закона и антидискриминация“ ще допринесе за изпълнение на индикаторите по приоритет „Социално включване“ от „Национална програма за развитие: България 2030“ и има основна роля за изпълнението на Цел 5 „Постигане на равенство между половете и овластяване на всички жени и момичета“, Цел 10 „Намаляване на неравенството между и в рамките на държавите“, Цел 16 „Насърчаване на мирни и приобщаващи общества за устойчиво развитие, осигуряване на достъп до правосъдие за всеки и изграждане на ефективни, отговорни и приобщаващи институции на всички нива“ от Целите за устойчиво развитие на ООН.

6. КУЛТУРА И МЕДИИ

КУЛТУРА

Оперативна цел: Създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот и съхранение и развитие на ромската традиционна култура и творчество. Популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално сближаване

Специфични цели

1. Постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция;
2. Съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите като част от българската национална култура и създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот на различни нива;
3. Насърчаване на творческото развитие на представители на общността;
4. Стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот и насърчаване на межкултурния диалог.

Конкретни дейности за постигане на целите:

- ✓ Разработване и реализиране на програми за културна и социална интеграция на общинско ниво като част от Планове за интегрирано развитие на общините;
- ✓ Институционално укрепване на читалищата като модерни центрове за развитие на местната общност, включително и ромската;
- ✓ Подкрепа на традиционни ромски празници - популяризиране на ромската култура чрез ежегодния културен календар на Министерството на културата;
- ✓ Подкрепа на творчески проекти в областта на музейното дело и изобразителните изкуства, насочени към представяне и популяризиране на традиционната култура на ромите - проекти с участие на представители на ромската общност, насърчаващи межкултурния диалог;

-
- ✓ Подкрепа на творчески проекти в областта на сценичните изкуства (професионални и любителски) за създаване и разпространение на културен продукт, насочени към ромската общност, с участие на представители на ромската общност;
 - ✓ Насърчаване на представители от общността за съхранение и популяризиране на традиционни занаяти.

МЕДИИ

Оперативна цел: Създаване на условия за равнопоставено представяне и изграждане на позитивен образ на ромската общност. Противдействие на проявите на „език на омразата“ в печатните и електронни медии.

Специфични цели

1. Деетнизирание на феномените на бедност в българските обществени медии.
2. Борба с ксенофобията, расизма, антиромските нагласи и езика на омразата в медийното пространство.

Конкретни дейности за постигане на целта

- ✓ Ограничаване използването на изрази, които съдържат краен национализъм и реч на омразата срещу ромското общество в традиционните медии и интернет пространството;
- ✓ Подаване на редовна и подробна информация към регионалните медии за събития от всички сфери на живота на ромската общност в Софийска област;

Областна администрация на Софийска област, Областният съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси, Общините в Софийска област и читалищата на територията на областта са водещи институции при изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Култура и Медии“ в сътрудничество с регионалните медии в Софийска област.

Изпълнението на мерките по приоритет „Култура и медии“ ще допринесе за изпълнение на индикаторите по приоритет „Култура, наследство и туризъм“ от „Национална програма за развитие: България 2030“ и има основна роля за изпълнението на Цел 8 „Насърчаване на приобщаващ и устойчив икономически растеж, пълна и продуктивна заетост и достойни условия на труд за всички“, Цел 11 „Превръщане на градовете и селищата в приобщаващи, безопасни, адаптивни и устойчиви

места за живеене“ и Цел 12 „Осигуряване на устойчиви модели на потребление и производство“ от Целите за устойчиво развитие на ООН.

VII. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА И СТРУКТУРИ, ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ

Секретариата на Националния съвет по етнически и интеграционни въпроси (СНССЕЙВ) координира цялостния процес по областното планиране на национално ниво и мониторира изпълнението на областните стратегии и общинските планове. Областната стратегия е функция на анализа на потребностите на конкретните общини и същевременно, там където е необходимо отчита, координира и обединява усилията на повече от една община за решаване на общи проблеми.

Основен подход следва да бъде интегрирания и териториален подход.

За да се улесни изпълнението на вече приетата областна стратегия се залагат конкретни отговорности за организация и координация на конкретните мерки и дейности, които се осъществяват от всички участници в процеса на планиране.

Общините отговарят за цялостното изпълнение на Общинските планове на действие на собствената си територия. Областната стратегия и Общинските планове за действие са отворени системи, те следват динамиката на промяната в развитието на различните показатели, които определят възникването на нови потребности.

VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В резултат на изпълнение на Областната стратегия на Софийска област за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) се очаква следният ефект и въздействие:

- Засилване на политиките на социално включване в Софийска област;
- Синхронизиране на визията за развитието на етноинтеграционните процеси на всички нива – общинско, областно и национално;

-
- Съответствие на областната стратегия на националните и европейските приоритети в сферата на интегрирането на маргинализираните етнически групи;
 - Осигуряване на актуална информация и детайлизирана картина на проблемите и потребностите от интегриране на маргинализираните етнически групи;
 - Съпоставимост на разработената областна стратегия и общински планове за действие в резултат от прилагането.

Осигуряването на активното участие на ромите на територията на Софийска област е от ключово значение. Ромите участват не само във формирането и реализацията на политиките за интеграция на ромите, но и във всички други политики, те допринасят за развитието на обществото. Това изисква насърчаване на участието в администрацията на представители на ромската общност и гарантира реалното участие на ромите във всички приоритетни области на настоящата програма.

Проектът на настоящата Областна стратегия е утвърден от Областния управител на Софийска област, след съгласуване от членовете на Областния съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси, и е израз на интеграционната политика на Софийска област за стратегическо развитие.